שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

מבחן מסכם: מסכת ברכות – מאימתי קורין את שמע

זמן: 40–45 דקות · 100 נקודות · ענו על כל השאלות. הניקוד כתוב ליד כל שאלה.

חלק א: שאלות בחירה (30 נקודות) – הקיפו את התשובה הנכונה. בכל שאלה תשובה נכונה אחת.

1. לפי המשנה, מאימתי קורין את שמע בערבית? **(6 נק')**
   א. משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן ב. מחצות הלילה
   ג. משקיעת החמה ד. משעה שבני אדם הולכים לישון

2. עד מתי קוראים קריאת שמע של ערבית לפי חכמים במשנה? **(6 נק')**
   א. עד סוף האשמורה הראשונה ב. עד חצות
   ג. עד שיעלה עמוד השחר ד. עד הנץ החמה

3. לפי הסימן בברייתא, מתי הכהנים זכאים לאכול בתרומתן? **(6 נק')**
   א. בשקיעת החמה ב. בצאת הכוכבים
   ג. בחצות ד. רק אחרי שהביאו את הקרבן

4. לפי הדעה הראשונה במשנה, מאימתי קורין את שמע בשחרית? **(6 נק')**
   א. משיכיר בין תכלת ללבן ב. משיכיר בין זאב לכלב
   ג. משתזרח החמה ד. משלוש שעות

5. מה עשו ה"ותיקין"? **(6 נק')**
   א. גמרו קריאת שמע עם הנץ החמה ב. קראו קריאת שמע בשלוש שעות
   ג. קראו קריאת שמע בחצות היום ד. קראו קריאת שמע לפני עמוד השחר

חלק ב: מונחים, ארמית ומבנה (30 נקודות) – ענו בקצרה ובמילים שלכם.

6. תרגמו לעברית את המונחים: (1) "מכדי" (2) "אגב אורחיה" (3) "דילמא" (4) "כדאמרי אינשי". **(10 נק')**

7. בפסוק "ובא השמש וטהר" יש שני פירושים: "טהר יומא" ו"טהר גברא". מה ההבדל ביניהם, ומה הראיה שהפירוש הנכון הוא "טהר יומא"? **(10 נק')**

8. מה פירוש "משיכיר בין תכלת ללבן"? ולמה לפי רבי יהושע אפשר לקרוא קריאת שמע עד שלוש שעות? **(10 נק')**

חלק ג: הבנת קטע (25 נקודות) – קראו את הקטע וענו על השאלות.

9. קראו את הקטע מהגמרא (תחילת הגמרא במסכת ברכות):

> גְּמָ׳ תַּנָּא הֵיכָא קָאֵי דְּקָתָנֵי ״מֵאֵימָתַי״? וְתוּ: מַאי שְׁנָא דְּתָנֵי בְּעַרְבִית בְּרִישָׁא? לִתְנֵי דְּשַׁחֲרִית בְּרִישָׁא! תַּנָּא אַקְּרָא קָאֵי, דִּכְתִיב: ״בְּשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ״. וְהָכִי קָתָנֵי: זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע דִּשְׁכִיבָה אֵימַת? — מִשָּׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנָסִין לֶאֱכוֹל בִּתְרוּמָתָן. וְאֵי בָּעֵית אֵימָא: יָלֵיף מִבְּרִייְתוֹ שֶׁל עוֹלָם, דִּכְתִיב: ״וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד״.
>
> גמרא, ברכות ב ע"א (נוסח ספריא, כמו בדף השיעור)

א. הגמרא שואלת שתי שאלות על המשנה. כתבו את שתיהן במילים שלכם. **(8 נק')**

ב. מה התשובה לשאלה הראשונה? הסבירו: "תנא אקרא קאי". **(9 נק')**

ג. מה התשובה השנייה, שפותחת במילים "ואי בעית אימא"? תרגמו את המילים האלה והסבירו את הראיה. **(8 נק')**

חלק ד: שאלת חשיבה (15 נקודות)

10. חכמים קבעו "עד חצות" כדי להרחיק אדם מן העבירה (גבול בטוח), והוותיקין הקפידו לקרוא עם הנץ החמה (הידור, לעשות את המצוה בצורה הטובה ביותר). איזו משתי הגישות קרובה אליכם יותר? נמקו, ותנו דוגמה מהחיים שלכם. **(15 נק')**